

[Larsen (Bjerre).]

forsvarlig Ordning, baade hvad angaar Statshusmænd som Debitorer og Staten som Kreditor overfor disse.

Hermed være Forslaget da anbefalet paa det bedste!

Edvard Sørensen: Det, der er Baggrunden for det Lovforslag, vi behandler i Dag, er, som alle ved, Krisen, der nu paa tredie Aar raser i vort Land, og derfor er det naturligt nok, at Rigsdagen næsten udelukkende beskæftiger sig med en Lovgivning, der paa forskellige Omraader tilsigter i nogen Maade at række en hjælpende Haand til de Mennesker, der er i Vanskeligheder. Om dem, dette Lovforslag tilsigter at hjælpe, kan man uden Overdrivelse sige, at de er blandt dem, der er ude i meget store Vanskeligheder, de er blandt dem, der er ramt stærkest af Krisen, idet jo ingen tør benægte, at Krisen har været betydeligt længere i Landbruget end i noget andet Erhverv, og at den ude i Landbruget har virket med en Voldsomhed, som man ikke i vor Historie kender Mage til. Det er jo saadan i Dag, at man i Tusinder af Landbrugshjem ikke ved, om man om et Aar endnu befinder sig i det Hjem og den Virksomhed, hvor man har anbragt sin Kapital, og hvor man har lagt sit Arbejde. Som bekendt kender man i Landbruget kun 8-Timers Arbejdsdagen af Navn, den, der praktiseres, er en meget længere Arbejdsdag, i mange Tilfælde uden en Øres Udbytte. Derfor er det let forstaaeligt, at Stillingen er en saadan ude omkring, at man mange, mange Steder er Fortvivlelsen nær. Hvis Krisen fortsætter, og det ikke fra Rigsdagens og de store Erhvervsorganisationers Side er muligt at gennemføre Foranstaltninger, der medfører Rentabilitet i Erhvervslivet, ja, da vil den Dag ikke være fjern, da mange, maaske de fleste, af de nuværende Ejere af vore Landbrugsejendomme maa forlade det Hjem, de i Øjeblikket er i Besiddelse af, og den Dag vil heller ikke være fjern, da vi har en Arbejdsløshed, hvis Konsekvenser ikke i Dag er til at overse.

Blandt de Foranstaltninger, der fra Rigsdagens Side er gennemført, er det vanskeligt at faa Øje paa ret meget, der peger i Retning af Rentabilitet. Der har desværre indtil nu ikke været synderlig Villie fra Regeringspartiernes Side til at gennemføre Forslag, som peger i den Retning. I det foreliggende Lovforslag skal jeg ikke nægte, at der er noget af det rigtige. Det gamle Kapitelstakstsystem i moderne Form har min Tilslutning, men jeg maa med

det samme sige, at jeg er meget betænkelig ved at gennemføre det paa eet Omraade alene og lade alle andre Udgifter fortsat blive i samme Højde. I den Form, hvori det er fremsat, vil det saa afgjort være en Særlovgivning, og er der noget, vi Statshusmænd skal være forsigtige med, hvis vi ønsker en fortsat Udstykning — og det tror jeg ikke alene vi, men de fleste i vort Folk ønsker —, da er det med at kræve Særrettigheder. Hvis dette Forslag gennemføres, hvad agter Regeringen da at foretage sig overfor de 100 000 Husmænd, der ikke har Statslaan, og overfor de Statshusmænd, der har overtaget deres Brug før 1917, og som er udeladt i dette Forslag, og af hvilke mange er ude for lige saa store Vanskeligheder som de Statshusmænd, dette Forslag tager Sigte paa at hjælpe? Jeg vil gerne spørge den højtærede Landbrugsminister, om han har tænkt at gennemføre de konjunkturbestemte Afgifter ogsaa for disse Husmænd. De maa vel have samme Krav paa Statsmagtens Bevaagenhed som Statshusmændene. Det er vel ikke den højtærede Regerings Mening, at de skal rangere som en lavere Kaste end andre. Jeg skulde mene, at disse Husmænd er lige saa gode Statsborgere som de andre. Man maa nemlig ikke glemme, at denne Lovgivning ikke er en Kriselovgivning, ikke er en midlertidig Foranstaltning, men det er en permanent Ordning, man ønsker at faa gennemført.

Jeg har faaet det Indtryk, at det, der dannede Grundlaget for Landbøkkommissionens Indstilling angaaende en Lovgivning paa dette Omraade, var de fortvivlede Forhold, der hersker i mange Statshusmandshjem, og den Forbitrelse, der kommer til Udtryk overfor det Forhold, at der i adskillige Tilfælde, naar en Statshusmand, der ellers i alle Maader er en dygtig Landmand, men paa Grund af Tidernes Ugunst kører fast, og der afholdes Tvangsauktion paa Ejendommen, bliver foretaget en saa klækkelig Gældsnedskrivning, der kommer den nye Ejer til gode, medens der under de nye Gældsforhold for den tidligere Ejer vilde have været Mulighed for at blive ved sit Hjem. Det er forstaaeligt, at der opstaar Forbitrelse over saadanne Forhold. Naar man i en Aarrække har arbejdet med sit Husmandshjem, er man uvilkaarlig kommet til at holde af den Plet Jord, man arbejder med, og de fleste vil forstaa, med hvilke Følelser en saadan Familie forlader sit Hjem og ser andre flytte ind og flytte ind under saadanne Gældsforhold, at der er Mulighed for, at de kan klare enhver sit. Dette har sikkert været Baggrunden for de Betrag-